

*Eulogia Basabe Biteri*  
*Legutio, Araba (1915)*

Aurkibidea

## Biografia

Legutioko Elosua auzoan jaioa. Gurasoak ere bertakoak zituen. 13 urterekin Beheko ostatura joan zen lanera eta bertan 3 urte egin ostean Bilbo ingurura joan zen neskame, hango mediku baten etxera. Han beste 3 urte inguru egin zituen eta etxera itzuli zen. Etxera itzuli zenean, negu partea etxean pasatzen zuen eta udan Beheko ostatura joaten zen laguntzera, harik eta gerra hasi zen arte.

## Zintak

### LEG-049

- **Proiektua:** Arabako euskara
- **Elkarrizketatzailea(k):** Carrera Garmendia, Ignacio - García Uriarte, Imanol
- **Data:** 2002-05-09
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** Mini Disc
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane

- **Emalea:** García Uriarte, Imanol

## Pasarteak

### 1. Hamahiru urterekin neskame lanetara

- **Erref:** LEG-049/002
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:01:00. **Bukatu:** 00:02:20
- **Multimedia:** audioa online entzungai

#### Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Lanbideak » Neskameak

#### Laburpena:

<p>Hamahiru urterekin Beheko ostatura joan zen neskame. Jose Mari Mendibil zen nagusia. Han hiru urte egin ostean, mediku baten etxera joan zen lanera. Handik etxera itzuli zenean, udaran Beheko Ostatura joaten zen laguntzera eta negua etxean pasatzen zuen.</p>

#### Transkripzioa

- Eta beti bizi izan zara hemen, Billerlen edo?  
- Ez, hamahiru urtegaz etorri nintzen kriada Beheko Ostature. Beheko... oin zea, fondie dauena, lehen...  
- Garaigordobillen ostatura?  
- Bai, baia orduen eguen Jose Mari Mendibil, mankue ta tuertue ta kojue! danak! bai. Bai, alaba bategaz eguen, ya andrie be hilda eguen ni etorri nintzenien. Lehenengo egon zan nire aizta bat, ni baiño zaharraue. Ein ebazen hiru urte-edo harek. Ta ha gero Bilbora jun zan, ta ni etorri nintzen hamahiru urtegaz horra, ta ein nebazen hiru urte. Ta gero, ba, hortik joan nintzen Bilbo aldera, Burzeñara. Burzeñan ein nebazen beste hiru urte pasau mediku baten etxien, ta gero, ba, etxera etorri nintzen. Ta etxera etorri nintzenien, ba, gerrie... Etxera etorri nintzenien, etorten nintzen udan horra laguntzen zerera, Beheko Ostature, ezta? Beheko Ostature esaten jako horrerri etxiorreri. Ta etorten nintzen udan laguntzen. Ta neguen etxien. Ta gero, ba, gerriek urten eban, ta ezebez ya gerraostien; [ba, dana beteik], dana! Ta gero, ba, bizimodue hementxe osteria be. Bai.

### 2. Gurasoak ere Elosukoak

- **Erref:** LEG-049/006
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:07:07. **Bukatu:** 00:07:52
- **Multimedia:** audioa online entzungai

#### Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

#### Laburpena:

Lagunen artean dena euskaraz egiten zuten normalean. Gurasoak Elosukoak bertakoak zituen. Ama urtegia egin zenean urpean geratu zen Olalde baserrikoa zen.

### 3. Olaldeko (Elosua) amandreak ez zekien gaztelaniaz

- **Erref:** LEG-049/008
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:09:00. **Bukatu:** 00:10:10
- **Multimedia:** audioa online entzungai

#### Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

#### Laburpena:

Bere bi iloba aipatzen dituzte. Aita Olalde baserrikoa zuten, baina ama Zigoitikoa zen, eta ez zekien euskaraz. Horregatik gaztelaniaz egiten omen zuten normalean. Eulogiaren amandreak ere ez omen zekien hitzik gaztelaniaz eta errainarekin ikasi omen zuen. Eulogiak ilobarekin ulertzeko arazoak izaten omen ditu, euskara ezberdina darabiltelako.

### 4. Etxeko euskara dotorea egin arren, bere euskara txartzat

- **Erref:** LEG-049/010
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:10:52. **Bukatu:** 00:13:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

#### Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Euskara » Euskararen egoera

#### Laburpena:

<p>Etxaguenen ezagutu ditu euskaldunak. Hango euskara eta Elosukoa antzekoak direla dio. Baita inguruko beste auzoetakoa ere. Berak bertako euskara egiten du, baina berea euskara txarra dela uste du, sarri ilobak ere zuzendu egiten diolako. Euskara hobea ikasi ez izanaren pena du. Bere erraina azpeitiarra omen da eta, elkar ulertu ezinik, gaztelaniaz hitz egiten omen dute.</p>

#### Transkripzioa

- Eta zuk Etxaguenen euskaldunak ezagutu dozuz?
- Etxaguenen bai, eon die euskaldunek han. Bai.
- Eta Etxaguengo euskerea eta Elosukoa...
- Elosukue, antzekuek.
- Antzekoa.
- Bai.
- Antzekoa. Eta orain zuk egiten dozun eskuerea, nongoa da, Elosukoa edo Billerlekoa?
- Ni, ni Elosukue, Elosukue. Nik ya aurrera jarraitu biharko dot. Ba, barridxe, aldiko, ba. bai, llobiek esaten dost, honen alabiek: "Amama, hori ez da halan esaten", "Bueno, ba, nik halantxe ikesi dot!". Klaro! Honeik oso diferente eiten dabie oin, osea batuaue... euskera netuaue. Gurie, gurie da txapurreau!
- Ez, ez, polita da.
- Ez? Ez dakit, nik penie dauket ez ikesi e, euskera, euskera... zeraue, hobie!
- Zuk egiten dozuna politagoa da.

- Bai? Ez dakit ba.

- Duda barik, naturalagoa!

- Ba niri... niri be, baltza pasau jat nauri be! Gure amandrieri moduen, nauri be igual! Bueno, nire amandriek errana hartu eban eskaldun... erdaldune, ta nik euskaldune hartu, ta oin etxien erderaz iñ ezen duu, ez nintzen aituten beragaz! Ezkondu zan semie, ta hona bizi zien, ta euskaldune, zerekue, Azpeitikue, baie euskaldune zerrau-zerrae! Ta gero, berak be berba..., aldiko berba eiten ebanien, prisiska eiten eban ta ez giñen aituten, ta erderaz ein biher! "¡A mí sí que me ha pasado buena! siempre hemos hablau vasco y ahora con una vasca kastellanoz"! esaten notsen nik.

- Azpeitiko esan dozu, ez?

- Azpeitia, bai, bai.

- Eske Azpeititik asko kanbiatzen da.

- Bai, ene! Asko, asko, bai!

- Eta Billerletik Elosura?

- Ez, antzerakuek. Bai, Billerle eta Elosu antzerakuek.

- Eta Nafarrate be bai.

- Bai.

- Eta Urrunagan?

- Urrunagan erdeldun gehidxau die, bai, erdeldun gehidxau, bai.

## 5. Gazte denbora lanean

- **Erref:** LEG-049/014
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:15:32. **Bukatu:** 00:17:04
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

### Laburpena:

<p>13 urterekin neskame joan zen. 27 urterekin ezkondu zen, eta bitarte horretan denbora gehiena neskame egin omen zuen. Etxean zegoenean soroan eta basoan lan egin behar izaten zuen. Garia, oloa... hartzen zituzten. Otea ereiten ere ibilia omen da. Otea "ota-koda&ntilde;arekin" ebakitzen zuten eta gurdian eraman.</p>

### Transkripzioa

- Eta gaztetan hemen, Elosun, bihar asko egiten zenduan?

- Biharra, ba, derrigor ein biher biharra. Nik hamahiru urtegaz kridxada urten neban, ta gero... hogeta zazpi urtegaz ezkondu nintzen ta kridxada, denbora gehidxena kridxada. Bestelan, etxien nengonien, ba, soluen ta basuen ta danien lana.

- Soluen be bai, ez?

- Bai, bai, soluen, jorran ta ereiten ta patatak ereiten ta artuek ereiten ta... bai

- Garixe ta...

- Bai, garidxe ta orlue ta otie... Otie ebeiten be bai!

- Otie?

- Otie.

- Otie...

- Ez dakizu zer dan otie.

- Otie, bai!

- Bai, aber?

- Baiña hori mendixen dagona...

- Bai, mendidxen... "argoba", "argoma".

- Bai, bai, "argoma" erderaz.

- Bai. Bai, ze gure aitek, gure aitek, zelan alfareridxa lan eiten eban, ba, gero, zera egosteko, labak egosteko, ba erueten zan e...

- Otie.

- Otie, bai. Ta nire nebak-eta ebeiten abien, ta gero, ba, erueten gun behidxeekin, burdixekin.

- Zegaz ebagi?

- Ee.. kodañakin, kodaña gogorak, e! Ez... honek bedarra ebaitekuek ez, ota... otakodañak! esaten zan... Bai. Ebei ta gero, ba, sarriten ba otie erueten be bai! burdixek kargetan ta, nebairi laguntzen! Ta halantxik. Bizimodue lanien emon dogu!

## 6. Garia larrainean nola jotzen zen

- **Erref:** LEG-049/015
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:17:04. **Bukatu:** 00:18:22
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserria » Baserriko lanak » Garia

### Laburpena:

<p>Garia, ebaki ostean, larrainean jotzen zen, behorren edo ganaduaren laguntzarekin eta "trilluarekin". Gero lastoa apartatu eta "iperretara" jartzen omen zuten. Lastoa eta "agotza", bi berbak erabiltzen ei dituzte.</p>

### Transkripzioa

- Eta, gero garixe eta hori...

- Gero larrenien. Ebei, ta gero, ba, larrenera eruen, ta larrenien trillau bihorrak ta behidxeekin. Behidxeekin gero, ba, trilluekin. Ta bihorrak ta, bihorrak igual bost edo xei edo lau bihor, ezta? Bakotxak eukezenakin, ba haekin, sokakin ta, sietan bueltaka-bueltaka. Ta bueltie emon lastueri, ta gero, ba, lastue apartau ta garidxe edo orlue edo zer zan, ba, ifiñi iperretara, ta gero astindu ein biher zan.

- Iperretara...?

- Iper haixera.

- A!

- Iper haixera! Bai, bai, gero hemen zertu, ta hamentxe. Bai.

- Eta "lastoa" esan dozu eta, "agotza" zer da?

- Agotza, lastue agotza.

- Gauza bera da?

- Bai, bai.

- Lastoa eta agotza.

- Bai, agotza. Euskeraz agotza; lastue erderaz da. Baie idxa... bai, sarritan esaten geban lastua; agotza, bai.

- Baiña zuek euskeraz agotza?

- Agotza, bai.

- Ganauentzako.

- Bai, bai, ganaduendako, behidxendako ta ididxendako ta.

## 7. Ganaduarentzat ailorbea eta oloa

- **Erref:** LEG-049/016
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:18:22. **Bukatu:** 00:19:22
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baratztea eta soroa

### Laburpena:

<p>Berdetan ebaki eta sikatzen uzten den belarrari "salgie" esaten zioten. Ailorbea izaten zen normalean. Oloa ere ereiten zuten; hura pentsu ona zen ganaduarentzat. Ailorbea jaten zuten behien esneak zapore txarragoa izaten zuen.</p>

#### Transkripzioa

- Eta salgia?
- Salgie bai, hori da bedarra, bedarra ebei, berdetan, ta gero siketzen danien, salgie. Bai. Salgie. Ta iten zan, baie zera, salgie, komente izeten zan aillorbie. Aillorbie da... hori da salgie. Ze, klaro, bedarra, bedarra sikue be, ba, salgie moduen, ezta? Baia hori zan orlue erein ta siketzen zanien — bueno guztiz siketu baiño lehenau ebei ta ha siketzen zanien—, ha zan prentzu ona ganauendako. Bai! Ha prentzuen modukue zan, e? Bai.
- Pentzu modukoa.
- Bai, hori trillau iten zan. Trillau ta oso... Baia ez eban e... ez eban erresultetan, ze horregaz, allorbiegaz, esniek be gustue ataraten eban. Bai.
- Diferente. Hobia, ezta?
- Ez, gusto... mingotze, mingotze, bai.

## 8. Garia errotan eho eta gero bahean pasatu

- **Erref:** LEG-049/017
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:19:22. **Bukatu:** 00:20:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Garia

### Laburpena:

<p>Gari-buruak "trillau" egiten ziren. Gariaren azalari zahia esaten zaio. Garia errotan ehotzen zen. Gero, bahean pasatzen zen; irina behera joaten da eta zahia goian geratzen da.</p>

#### Transkripzioa

- Eta garixe... gariburua.
- Gariburua?
- Bai.
- Bai, horreik trillau eiten zien.
- Granoak.
- Bai, bai, klaro!
- Granoak badaka azal bat, ezta?
- Azala.
- Hori, hori ze...?
- Gero hori...

- Ze izen daka horrek, azal horrek, euskeraz?  
 - Zahidxe.  
 - Zahidxe?  
 - Bai, zahidxe. Hori gero ba, zertu in biher da, errotan ijo. Ta ijo ta gero ba...  
 zerien e... oiñ ez naz akordauko zelan dan, idxa ahaztu jat! Euskeraz...  
 - E, oramahaixe?  
 - Ez, oramaidxe ez, e... zera, galbahien moduen baia urune pasetako. Ez  
 naz akordetan oin! Ikusi zelan naon ni idxa!  
 Bueno...  
 - Bai, erderaz, erderaz "cedazo" baie euskeraz zelan da ba? Bahie, bahie.  
 - Bahie, bai.  
 - Bai, bahie. Bahiegaz garbitu ta han geratzen da zahidxe. Zahidxe. Urune  
 behera ta zahidxe geratzen da bahien. Bai.

## 9. "Perrie", etxe ondoko soroa

- **Erref:** LEG-049/018
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:20:30. **Bukatu:** 00:21:58
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

### Laburpena:

<p>Etxe ondoko soroei "perrie" deitzen zitzaien. Artoa, patata, babak...  
 ereiten ziren. Etxetik aparte zeuden soroeak, bakoitzak bere izena izaten  
 zuen.</p>

### Transkripzioa

- Eta perrie, entzun dozu berba hori? Perrie.  
 - Perrie?  
 - Perrie.  
 - Perrie solueri esaten jakien.  
 - Bai?  
 - Bai, bai.  
 - Ze solue da?  
 - Ba etxe ondoko solue komente perrie.  
 - Etxe ondoko solue.  
 - Etxe ondoko solue, bai.  
 - Eta zertarako erabiltzen zan?  
 - Ba, artue ta, artue ta patatie ta babak eta guztire ereiteko.  
 - Ereiteko, ez?  
 - Bai, bai.  
 - Baiña komente etxe onduen...?  
 - Etxe onduen, bai. Etxe ondokuei esaten jakon perrie, bai, bai.  
 - Eta leku zerrau izaten zan?  
 - Ez, ez, ez, zabala.  
 - Ez zen zerrau izan behar?  
 - Ez, ez, zerrau ez, zabala.  
 - Baiña etxe ondokua.  
 - Bai.  
 - Eta solo haundixe edo txikixe?  
 - Handidxe. Bueno, txikidxe be bai. Batzuk baeukiezen txikidxe be, baia  
 guk etxe onduen geuken oso handidxe. Bai.

- Baiña justo perrie izaten zan solo bat, baiño etxe onduen.
- Etxe onduen, bai, perrie. Bai.
- Eta etxetik aparte...
- Haik bakotxak, bere solo... bere izena aukien.
- Bere izena...
- Bai.
- Baiña etxe ondokoak perrie.
- Bai, perrie... Bestiek, ba, bai, bestiek danak auken: Iberre... Iberrekosolue edo, Maspekosolue edo, Elexostekosolue edo, danak, bakotxak bere... Goregikosolue ta... danak, bakotxak bere... soluek bakotxak bere izena eukien, nungue, bai.

## 10. Elosua (Legutio) inguruan eltzegile ugari

- **Erref:** LEG-049/020
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:22:34. **Bukatu:** 00:24:32
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak

### Laburpena:

Aitak uda garaian laguntzen zuen etxean garia jotzen edo bestelako lanetan, baina normalean etxetik kanpo lan egiten zuen, Ollerietan, eltzegilea zen eta. Elosuan eltzegile ugari ziren: Fernandez de Larrinoa, Garmendia... Gerra garaian, etxea apurtu zenez, Ollerietatik Narbaxara joan ziren lanera.

## 11. Elosutik (Legutio) Gasteizera oinez

- **Erref:** LEG-049/022
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:25:25. **Bukatu:** 00:26:28
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

### Laburpena:

<p>Elosutik Gasteizera oinez joan zen behin amarekin: Nafarrate, Betolatza eta Ziriaotik zehar. Arriagara irteten zen.</p>

### Transkripzioa

- Elosutik Vitoridxera joateko?
- Oiñez be bai jun naz ni!
- Eta nondik?
- Nafarratetik, Betolazatik, Ziriano... hortik. Bai
- Betolaza, Ziriano...
- Ziriano ta gero ba...
- Miñao.
- Bai, Miñau ya... Miñau ya bide barridxen geratzen da, baia Ziriano eskumatara.
- Orduan, Arakatik.
- Arakatik, bai.
- Arakako mendidxa pasau.
- Bai.

- Eta urten... Gamarrara?  
 - Urten, ba, Arriagara.  
 - A, Arriagara.  
 - Arriagara, bai.  
 - Arriagara, bai, bai. Eta zenbat denbora kostetan zan gutxi gorabehera oiñez joatea hemendik hara?  
 - Ba ez dakit, ez dakit zenbat tardauko geban, ez daukot goguen.  
 - Asko ez!  
 - Orduen hanka fiñek eta!  
 - Hori umetan edo gazte denporan?  
 - Bai, gaztetan, gaztetan jun nintzen ni. Behin juen nintzen amagaz hortik. Bai.

## 12. Legutioko Elosu auzora igo zen lehenengo kotxea

- **Erref:** LEG-049/024
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:26:40. **Bukatu:** 00:28:58
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak

### Laburpena:

<p>Elosuan lehen ez zegoen biderik. Elosura igo zen lehenengo kotxea aipatzen du. San Migelak izaten dira Elosuko jaiak. Bera Beheko Ostatuan lanean zegoen, eta han zeuden bilbotar batzuek Elosuraino eramán zuten Eulogia autoan, gurdibidetik. Gurdibidea non zegoen; gero urpean geratu zen, urtegia egin zenean.</p>

### Transkripzioa

- Elosure oin bide ona dau, baia lehen ezebez. Ezebez. Hor ez euen bide barririk. Oin ein daurie bide ona, baia hor lelengo-lelengo igo eban automobillek San Migeletan. San Migelak zien Elosuko jaidxek, ta ni kridxada Beheko Ostaturen. Ta hor eguezen beranietan Bilboko batzuk, ta eukien automobile Renault...

- Hor ostatuen?

- Bai, ostatuen. Automobil fuertie. Ta, bai. Migel eukén izena berak. Eta "Eulogia, te vamos a llevar hoy a Elosu", "¿A Elosu? ¡Si no se puede subir a Elosu en el coche!", "¡Pues te vamos a llevar!". Ta halantxe. Automobil potentie eukien, e! Ta, ba, burdibidetik. Ta igo eban Elosurainok! Bai. Lelengoko igo eban automobillek!

- Ze bide klase esan dozu?

- Burdibidie.

- Burdibide.

- Bai, "camino de carros"!

- Bai, bai, burdibidia...

- Bai, burdibidie.

- Eta hori, burdibide hori, nundik...?

- Burdibidiori ba, oin zertu dau...

- Zuzenean?

- Zuzenien bai, hametik, Ollerietatik, hartu ezkerretara...

- A, orduan e...

- Olleridxetatik, hametik Olleridxetatik be bide barri ona eguen, beti egon

da hor bide barri ona.

- Baiña beste bide bat edo burdibide bat ez egoen hor ostatutik Elosura?

- Alaba: bai...

- Txoperatik. Hor oiñez jueteko bai! Baia...

- Oiñez joateko.

- Bai, oiñez jueteko. Hor eguen txoperie, ta Txoperatik eguen bide bat oiñez jueteko ona, bide ona, bai.

- Zuzena. Klaro, orain pantanoa dagoen lekuan.

- Bai, pantanue.

- Baiña urpean, urpean dago.

- Karo! oin urpeien dau dana ta! Ezebez. Oin urek hondatu gaitu hemen dana!

- Hori polita izango zan, e?

- Polite...

- Pantanoa egin aurretik.

- Bai, bai, oi! Hor zelai... terreno handidxe eguezen hor, zelai handidxe. Ene, hor! Ermosura bat zen.

- Orain ere...

- Bai, oin ura ikusten da! Baia horrek akaberie ekarri osku hemen, akaberie.

- Eta zer zan, burdibide edo?

- Burdibidie, bai, burdibidie.

- Hortik Elosura joateko, ezta?

- Bai, Elosutik honek e, oiñ e, bide barridxe daon betik baia eguen burdibidie. Bai.

### 13. Urtegia egin zenean, etxea utzi bear

- **Erref:** LEG-049/026
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:30:40. **Bukatu:** 00:32:05
- **Multimedia:** audioa online entzungai

#### Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

#### Laburpena:

Urtedia egin zenean, 48 ordu eman zizkieten euren etxetik irteteko. Inguru horretan euren etxea bakarrik geratu zen urpean. Otxandio inguruan etxe gehiago izan ziren urpean geratu zirenak.

### 14. Legutioko altzairu fabrikak ilusioak zapuztu

- **Erref:** LEG-049/027
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:32:05. **Bukatu:** 00:33:38
- **Multimedia:** audioa online entzungai

#### Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lantegiak » Arabako lantegiak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

#### Laburpena:

<p>Lur-sail handiak geratu ziren urpean, urtegia egin zenean. Lehen inguruetan denak nekazariak ziren. Geroago, altzairu fabrika ipini zuten Legutian. Herriarrei dirua eskatu zieten, akziodun bihurtzeko. Herrian denak

ilusioz beteta sartu ziren, seme-alabentzat lana ziurtatu nahian. Baina gero lantegia itxi egin zen, eta ez lan eta ez diru geratu ziren.</p>

#### **Transkripzioa**

- Ba hori, pentsatu dot askotan, hemen fotografixak baleoz hemen pantanoa egin aurretik zelan zan hemen...
- Bai, bai. Hor terreno asko euen, e! Hor urpeien lur asko dau, e!
- Ikusten da.
- Lur asko, bai, bai.
- Bai, haundixe da. Elosu aldera ta gero Urrunaga aldera.
- Askok. Bai. Urrunaga aldera ta. Bai, asko.
- Klaro, hemen, gerra aurrien eta pantanoa ein aurretik, Billerlen gehixenak labradoriek, ez?
- Labradoriek bai, bai, labradoriek. Gero hoixe fabrikiori ein aubien, ta hori fabrikiori be ein aubien ba, herridxe hondatuteko, ze gutxi gorabehera ba bakotxak ba zerbait ipiñi [gure eben], ezta? Ba semiek be bageunkezen ta, ba, guk be hamar milla ogerleko ipini gebazen geuk be. Gutxi euki ta hamar milla ogerleko ipiñi geban, ba, "como accionistas", ezta? Bai. Eskatu eubien ta, ba, "bien".
- Fabrika, ze fabrika?
- "Aceros".
- Hor, kuartel ondoan dagoena.
- Bai.
- Abandonatuta dago ya, ez?
- Bai, oin itxita dau.
- Kuartel ondoan.
- Bai, bai... Holantxe. Eskatu eubien dirue eta, ba, poz-pozik, semiek kolokau diezen, eta kolokau zien, baia gero zerratu zan ta ezebez! Gero ez lan ta ez diru! Ezebez!

### **15. Ubideko euskarak antz handiagoa Legutiokoarekin, Otxandiokoak baino**

- **Erref:** LEG-049/028
- **Iraupena:** 0:00:28. **Hasi:** 00:33:38. **Bukatu:** 00:34:06
- **Multimedia:** audioa online entzungai

#### **Gaia(k):**

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

#### **Laburpena:**

<p>Otxandioko euskara eta Legutiokoa desberdinak direla iruditzen zaio. Ubidekoa antzekoagoa dela deritzo.</p>

### **16. Amamak esaten zuen esaera**

- **Erref:** LEG-049/032
- **Iraupena:** 0:00:23. **Hasi:** 00:39:15. **Bukatu:** 00:39:38
- **Multimedia:** audioa online entzungai

#### **Gaia(k):**

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

**Laburpena:**

<p>Eskoriatzako Marin auzora oinez joana da gazte-denboran. Orduan sasoi ona. Amamak esaten zien esaera: "Gaztie gazte ta zaharra maskelu".</p>

**Transkripzioa**

- Ba, Mariñera be distantzia badao, ezta?
- Bai, bastante, bastante. Baia orduen sasoe ona, ta... igerri be ez.
- Gazte denporan...
- Bai, gazte denporan... Gaztie gazte. "Ta zaharra maskelu" esaten eban gure amamak eta...
- E?
- Gure amandriek esaten eban: "Gaztie gazte ta zaharra maskelu".
- Gaztie gazte ta zaharra maskelu.

**17. Behiak esnetarako eta idi-parea lanerako**

- **Erref:** LEG-049/035
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:40:48. **Bukatu:** 00:41:48
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

**Laburpena:**

<p>Elosun etxerako behiak izaten zituzten, esnetarako. Eta baita idi-parea ere etxe bakoitzean, lanerako, soroak lantzeko edo basotik zuhaitzak ateratzeko. Ardirik ez. Auzoko batek ahuntzak zituen. Eta behorrak ere izaten zituzten mendian.</p>

**Transkripzioa**

- Eta, hemen, Elosun ganau asko izaten zan?
- Bai!
- Ardixak eta...
- Bai. Ardirik ez, Elosun ardirik ez eguen, iñok ez euen ardirik! Batek eukezen ahuntzek, baia bestelan ez. Hor, mendireko bihorrak ta basa-behidxek be gutxi, etxeko behidxek. Ba, hor, ba idi parejie bakotxak; ididxek lan eiteko. Gero ba, basuen be bai [ibiltan zien] lanien.
- Pareja bat etxean? edo bi?
- Bai, bat.
- Edo bi?
- Ez, bat, bat. Bai, pareja bat. Gero, ba, basuetatik e... atarateko, arbolak atarateko ta, egoazen e... gure nebak be halan ibiltan zien, basoti arbolak ataraten. Ta ya... solue lantzeko ta danetarako. Ta behidxek esnerako, esnie saltzeko.

**18. "Trillua"ren inguruko azalpenak**

- **Erref:** LEG-049/040
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:47:16. **Bukatu:** 00:50:08
- **Multimedia:** audioa online entzungai

**Gaia(k):**

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

**Laburpena:**

<p>"Trillua" nolakoa izaten zen. Gasteiztik ekartzen ziren eginda. Larrainean nola jotzen zen garia. Makinak ez ziren hasi gerraostera arte. Garia "koda&ntilde;iagaz" eta inoiz baita igitaiarekin ere ebakitzen omen zuten. Gari asko hartzen zen Elosun, Legution baino gehiago. Etxerako artoa, patata, oloa eta garia hartzen zuten.</p>

**Transkripzioa**

- Eta gauza bat, trilluak esan dozu, ezta? Trilluak, hori, non egiten zan?
- Trilluak? Ba larrenien.
- Baiña fabrikaziñua edo...
- Ba ez dakit. Horreik e... ba Gasteiztik ekarten zien trilluak einda. Einda, bai, bai.
- A, bertako ferixatik, ezta? merkautik.
- Bai, bai. Trillue zan, ba, ohol zabal bat, ezta? ta gero azpitik eukezen zerak ipiñita, burdiña moduen, apurtu deidxien zera, lastue, lastue apurtu deidxien. Ta gero han, juaten zan, ba... harridxe ipiñita edo bat jarrita, behidxe edo ididxe edo, trillue eruten ebienak karrietako ta, halantxe.
- Bai, bai.
- Bai, trilluek.
- Baiño Bitoriatik ekarten zan...
- Bai, bai, bai, Bitoridxeti ekarrita, bai.
- Eta zuk, klaro, ya Elosun ez ziñen bizi, ezta? baiña hemen trilladorak-eta horiek noiz...?
- Trilladorak, idxa... bai, urte asko da idxa urten ebiela, bai.
- Gerra ostien, ezta?
- Bai, gerra ostien, bai.
- Gerra aurrien...
- Gerra aurrien nik ez dot hemen trilladorarik ikusi; ez, gerra ostien.
- Osea ke garidxe ebaiteko...?
- Garidxe ebaiteko kodañiegaz. Ta eskuz be bai! Igitaridxegaz. Hantxe igitaridxegaz, ta gero kodañiegaz. Ni ezkondu nintzenien, nik, guk etxien kodañiegaz ebaiten geban, ebaiten geban Elosun, baia ezkondu nintzenien hona, igitaridxegaz. Ha latza iten jaten niri! Jesus, Maria! Nere gizonak, ba, halantxe usaute euen, igitaridxegaz ta igitaridxegaz. Halantxe hartu ta eskukadaka-eskukadaka ta garridxe ondo domauta. Ta... halantxe iten zan.
- Alaba: azpelak egin eta gero metie.
- Bai.
- Gogorragoa, ezta?
- Bai, bai.
- Osea ke Elosun adelantatuagoak orduan...
- Bai, Elosun zeran e...
- Kodañiegaz...
- Bueno, labrantza, labrantza gehidxau eguen Elosun e, labradore handidxauek hemen Legutianon baiño, labrantza fuertiauek.
- Fuertiauak han hemen baiño...
- Bai, bai. Elosun asko ereiten geban. Guk etxerako garidxe hartzen geban urte guztireko, e! Bai, urte guztireko garidxe hartzen geban guk.
- Eta gero salduteko be bai? ez...
- Ez, saldu ez, etxerako. Etxerako, bai. Etxerako, ba, orlue, artue, patatak...
- Garagarra...
- ... ta garidxe. Garagarra ez geban ereiten. Orlue... ta garidxe. Baia garidxe, ba, etxerako beste eukiten geban. Han kodañiegaz ebai. Nire nebak ebaiten eubien kodañiegaz ta gero, gero metie ein ta... gero larrenera!

## 19. Legution azpelak eta eskutadak; Elosun azaoak

- **Erref:** LEG-049/041
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:50:08. **Bukatu:** 00:51:54
- **Multimedia:** audioa online entzungai

### Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Baserría » Baserriko lanak » Garia

### Laburpena:

<p>Gari asko hartzen zen Elosun, Legution baino gehiago. Legution ez ziren gari-azaoak egiten, azpelak egiten ziren. Gero, azpelak lotu eta "eskutak" egiten ziren, eta gero meta. Baina Elosun azaoak egiten ziren. Azaoen inguruko azalpenak. Zekalea erabiltzen zen gari-azaoak lotzeko; "ilduskixe" esaten zitzaion.</p>

### Transkripzioa

- Azauak eta...
- Bai, azauek.
- Azauek?
- Bai, azauek. Hamen ez zien eiten azauek hemen, Legutianon.
- Hemen ez ziren azauek egiten?
- EZ, hemen eskutak. Eskutak eta gero metie.
- Alaba: "y luego" metie.
- Gero metie! Baia Elosun, Elosun eiten zien azauek. Ta gero, azauek, ba, ifinten zien igual, ba, hamar edo, pillo baten, ezta? danak pilluen, ondo zertuta, ta gero handik ba etxera! Larrenera.
- Azaue zer zan?
- Azaue izeten zan ba handidxe! Bai, azaue izeten zan, ba, pillo handi bat! [Eiten eban], besartien hartzeko moduen. Gero haik e, haik gero zeragaz lotu iten zien, zentenuegaz. Zentenue ereiten zan, ta zentenue izeten zan oso luzie. Ta hareri alie kendu ta ha zentenuegaz, hartzen zien zer bi ta puntetan-edo orapille emon ta eiten zan ba soka bat, ilduskidxe. Ilduskidxe.
- A! Ilduskidxe...
- Bai, halantxe, bai! Eta gero haregaz iten zan, ba, karga bat, karga handi bat. Bai.
- Eta hemen diferentea orduan, ezta?
- Bai, hamen gutxiau ereiten zan. Hamen, hamen azpelak
- Alaba: azpela eta gero metie eiten zan.
- Bai.
- Eta azpela zer zan, txikiagua?
- Bai.
- Eskuekin...?
- Ez...
- Alaba: Ez, holan, [bostekuak] dia, e.
- Bai, ba, eiten zan, azpela eiten zan, ba, ebei-ebei ta azpelak, eta hamen azpelak. Ta gero [...] azpelak, azpelak, ezta? Esaten jakon azpela, baie pillotxue, ta gero haik lotu, ta eskutie.
- Eta azauek, berriz, handiaguek, ezta?
- Bai, azauek handidxe, bai. Azauek handidxe izeten zien.
- Eske han hemen baiño gari gehidxago egongo zan igual?
- Elosun bai-
- Gari gehidxao.
- Bai.

**Ahotsak.eus**-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

*2025-07-11*

**CC-by-sa | Ahotsak.eus**

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - [ahotsak@ahotsak.com](mailto:ahotsak@ahotsak.com)